

Липяцька М.*

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА РФ ТА НАТО У СФЕРІ ПРОТИРАКЕТНОЇ ОБОРОНИ

Стаття присвячена аналізу перспектив співробітництва НАТО та Російської Федерації у сфері протиракетної оборони в контексті покращення відносин між цими двома суб'єктами міжнародних відносин.

Ключові слова: РФ, НАТО, архітектура європейської безпеки, протиракетна оборона.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що в час глобалізації та виникнення нових загроз, співробітництво Росії та НАТО є вагомим чинником у забезпеченні як загальноєвропейської, так і глобальної безпеки.

Якщо зробити невеличкий екскурс в історію відносин Росія-НАТО, то потрібно зазначити, що в 1997 році був підписаний Основоположний акт про взаємні відносини, співробітництво і безпеку, в 2002 році була створена Рада Росія-НАТО, в рамках якої проводилися консультації з цілого спектру питань.

У 2008 році мало місце погіршення відносин між РФ та Північноатлантичним Альянсом, пов'язане з військовим діями в Грузії, а також російським мораторієм на виконання Договору про звичайні збройні сили в Європі. Проте вже наприкінці 2009 – на початку 2010 року відносини почали потроху покращуватися. Багато в чому це було результатом процесу «перезавантаження» відносин між РФ та США, що розпочав Барак Обама, відмінивши 17 вересня 2009 року розміщення елементів американської системи протиракетної оборони в Східній Європі.

Серед ключових напрямів двостороннього співробітництва можна виділити боротьбу проти тероризму, військове співробітництво, врегулювання криз, протиракетну оборону театру воєнних дій, нерозповсюдження ядерної зброї і зброї масового знищення, науковий обмін та екологічну безпеку. Зараз одним з найбільш актуальних пунктів порядку денного відносин між Росією та Альянсом є питання спільної системи протиракетної оборони (ПРО ТВД).

Ще 29 листопада 2009 року президент РФ Дмитро Медведєв озвучив проект договору про європейську безпеку. Основна суть його ініціативи полягала у створенні єдиного безпекового простору в євроатлантичному регіоні і введенні в міжнародне право принципу неподільності безпеки. Йдеться про те, що жодна держава, чи міжнародна організація не може зміцнювати свою безпеку за рахунок безпеки інших країн, чи організацій. Медведєв обґрунтував необхідність вироблення єдиного підходу до європейської безпеки, оскільки зараз вона, на його думку, є фрагментарною. В Європі немає єдиного центру забезпечення безпеки, частково це НАТО, частково ЄС, частково ОБСЄ. Тому російський президент наполягав на укладанні договору щодо загальноєвропейської безпеки, який би включав у себе країни, інститути та блоки, що функціонують на території Європи.

* студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Мінгазутдінов І.О.

Проте подібну пропозицію Росії не сприйняли в Альянсі. Генеральний секретар НАТО Андерс Фог Расмуссен заявив, що не бачить необхідності в підписанні нових договорів чи створенні нових структур. Натомість він запропонував Росії співробітництво у сфері євроатлантичної системи протиракетної оборони, що об'єднала б територію від Ванкувера до Владивостоку. На думку А.Ф.Расмуссена, подібна система має стати новою архітектурою євроатлантичної безпеки. Проте Росія насторожено поставилася до подібної пропозиції, вбачаючи в цьому спробу замаскувати під новою назвою розміщення елементів американської протиракетної системи, яку вона вважає загрозою власній безпеці.

Офіційної позиції з цього питання російське керівництво поки ще не оприлюднило. Проблема розгортання європейської системи ПРО ТВД із залученням Росії буде основним питанням порядку денного саміту країн-членів НАТО, що відбудеться в Лісабоні 20 листопада 2010 року.

Плани створення євроатлантичної системи ПРО обговорюються країнами-членами НАТО ще з 2002 року. Відповідно до вже розробленого проекту передбачається об'єднати франко-італійську систему наземної протиповітряної оборони «Моен Порте» (SAMP-T), об'єднану розширену систему військової протиповітряної оборони МЕАДС (MEADS) США, Німеччини та Італії та армійську систему США «Патріот», додавши до цього засоби морського базування і створивши загальну систему управління. Таким чином подібна система зможе здійснювати перехоплення балістичних ракет на початковому, маршовому та кінцевому етапах польоту і захистити територію й населення всіх членів НАТО.

Очевидним є той факт, що відмовившись від планів розгортання елементів ПРО в Польщі та Чехії, США не відмовились від перспектив розміщення протиракетних комплексів в Європі взагалі, тому об'єднання американської ПРО з європейськими системами є лише питанням часу. В країн-членів НАТО достатньо і ресурсів, і політичної волі, аби створити нову архітектуру безпеки і без участі Російської Федерації.

Проте обидві сторони розуміють, що нові глобальні загрози, такі як наявність чи перспектива отримання деякими нестабільними державами, або терористичними організаціями балістичних ракет, особливо з ядерними боєголовками, є спільною проблемою для країн-членів НАТО та РФ.

Росія більше виграє від того, якщо спробує шляхом переговорів зробити нову систему євроатлантичної безпеки такою, що відповідає її інтересам, аніж займатиме відсторонену чи відверто ворожу позицію. В умовах глобалізації виникли такі проблеми, які жодна країна не в змозі вирішити самотійно, тому якщо відносини між РФ та НАТО будуть покращуватися і матиме місце тісна і продуктивна співпраця, це буде лише сприяти підтриманню глобальної безпеки.